

Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakaupan ja viennin valvonta 2012

Evira/2908/0411/2013

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 24.5.2013

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Jaana Mikkola

Esittelijä Virva Valle, Jaana Vuolle

Lisätietoja Virva Valle, Jaana Vuolle

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	6
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys	6
3.2 Puutteiden analyysi	7
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	8
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	8
5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	8
Virkaeläinlääkäreitä koulutettiin, ohjeistettiin ja tiedotettiin valvonnassa havaituista puutteista, jotta he osaavat paremmin ohjeistaa ja valvoa toimijoita. Sidosryhmien, kuten Hippos, SRL, STKL ja ETT, kanssa järjestettiin kokouksia.	8
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen.....	9
Virkaeläinlääkärit tekivät eläimiä laittomasti tuoneista toimijoista tarvittaessa tutkintapyyntöjä poliisille. Esim. laittomasti tuotujen villasikojen tapauksessa ja ammattimaisista lemmikkieläimiä tai hevosia salakuljettavista toimijoista tehtiin tutkintapyyntöjä.	9
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	9
6 TOIMINNAN RESURSSIT	9
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN	10

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Sisämarkkinakaupan tavoitteet toteutuivat. Suomeen ei levinnyt saapuneiden elävien eläinten ja sivutuotteiden mukana vastustettavia eläintauteja. Vain yhdessä ehtojen mukaan suoritettussa viestikyyhkysten tuonnissa lintujen epäiltiin tuoneen mukanaan Newcastle'n taudin. Tilan kaikki linnut lopetettiin ja tila saneerattiin.

Suomesta toisiin EU-maihin eläviä eläimiä ja sivutuotteita sisältäneiden lähetysten tarkastukset osoittivat, että lähetykset täyttivät lainsäädännön vaatimukset. Kaikki toimijat rekisteröitiin ja ohjeistettiin sisämarkkinatuonnin tai viennin vaatimuksista ja tarkastuksista. Rekisteröintien yhteydessä virkaeläinlääkäreille (läänin- ja kunnan/kaupungineläinlääkärit) lähetettiin ohjeistukset tarvittavista tarkastuksista. Sellaisiin saapuneisiin lähetysiin, joissa tuonnin edellytykset eivät täytyneet, pysytettiin puuttumaan välittömästi. Virkaeläinlääkärit tarkastivat kaikki vientilähetykset ja tekivät tuontitarkastuksia riittävässä laajuudessa. Vientilähetysten terveystodistukset laadittiin pääsääntöisesti TRACES-järjestelmässä. Sen sijaan kaikkia tehtyjä tuontitarkastuksia ei raportoitu TRACES-järjestelmään.

Sisämarkkinakaupan valvonnan voidaan kokonaisuutena katsoa onnistuneen hyvin. Merkittävimmän ongelman muodostavat laittomat lemmikkieläinten ja hevosten tuonnit, joihin on vaikea puuttua valvonnan keinoin, kun rajatarkastuksia ei sisämarkkinakaupassa ole. Toinen merkittävä ongelma on harrastetarkoituksiin tuotavat tuotantoeläinlajeihin kuuluvat eläimet kuten mini- tai villasiat tai kanat, jotka eivät täytä tuontiehtoja.

Toimivaltaisten viranomaisten ja Eviran välinen yhteistyö oli runsasta erityisesti laittomien tuontitapausten selvittämisessä. Viranomaisten välisen työn koordinaatio toimi hyvin ja oli nopeata. Tulli tai poliisi toimi osallisena osassa tapauksissa. Viranomaisten välisessä yhteistyössä ja ohjauksessa kohdistettiin painopistettä niihin tuonteihin, joissa arvioitiin mahdollisesti olevan merkittävä eläintautiriski. Sisämarkkinakaupan valvonnan kattavuuden kulmakivi oli ja tulee olemaan viranomaisten resurssien riittävyys.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Sisämarkkinatuonnissa tarkastukset toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti riskiperusteisena otantana. Virkaeläinlääkärien tarkastamien tuontierien tarkastusten raportointi tapahtuu pääsääntöisesti TRACES (Trade Control and Expert System) -järjestelmää hyväksikäyttäen. TRACES on internet-pohjainen Euroopan komission ylläpitämä ohjelma, joka on kehitetty varmentamaan elävien eläinten ja eläintuotteiden jäljitettävyys ja valvonta niin EU-maiden välisessä sisämarkkinakaupassa kuin tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin on sisällytetty TRACESiin vuodesta 2011 lähtien. Mukaan ovat tulleet myös kasviperäiset, EU:n ulkopuolisista maista tuotavat tuotteet. TRACES-järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset että toimijat.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa otantatiloista valvottiin TSE-vaatimusten noudattaminen sisämarkkinakaupassa ja tuonnissa kuudella lammas- ja kuudella vuohitilalla, joita vaatimukset koskivat. Muita täydentävien ehtojen valvontoja ei tehty.

Sisämarkkinatuontierien osalta valvonnan määrä toteutui melko hyvin. Tuontieriä oli yhteensä 1221 lähetystä. Näistä 191 kohdalla raportoitiin valvonta. Kaikkia tuontieriä ei kuitenkaan tilastoida. Yksittäisten erien terveystodistuksia TRACESissa seurattiin säännöllisesti sekä Eviran että kunnan- ja läänineläinlääkärien toimesta. Saatuaan ennakoilmoituksen tuontilähetyksistä, Evira informoi virkaeläinlääkäreitä saapuvista lähetyksistä ja lähettää ohjeistuksen tarkastamisesta. Suurin osa maahan saapuvista tuotantoeläimistä tarkastettiin virkaeläinlääkärien toimesta, mutta tarkastuksia ei aina raportoitu TRACESiin. Tuotantoeläintuonneissa noudatetaan yleensä Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:n ehtoja ja kunnaneläinlääkäri ottaa kaikista tuotantoeläimistä lisätakeiden mukaiset näytteet 2 arkipäivän sisällä tuonnista. Tuoja voi lisäksi joko oma-aloitteisesti tai ETT ry:n ohjeistamana pyytää eläinlääkäriä tarkastamaan tuodut tuotantoeläimet.

TRACES-järjestelmän tilastoista (Data Warehouse) on saatu yhteenvetotaulukko, josta on poimittu alla esitetyt Suomeen tulleet lähetykset. TRACES-järjestelmästä ei saada kattavaa tilastollista tietoa sivutuotteiden, hevosten, turkiseläinten ja lemmikkieläinten kuljetuksista jäsenmaitten välillä. TRACES-järjestelmään raportoidaan vain satunnaisesti lemmikkieläinten kuljetuksia ja sivutuotteista vain 1. ja 2. luokan sivutuotteet ja 3. luokan käsitelty eläinvalkuainen on raportoitu sivutuoteasetuksen mukaisesti järjestelmään. Sivutuotteista suuri osa on luokan 3 tavaraa, jota pääsääntöisesti ei raportoida lainkaan TRACES-järjestelmään. TRACES-järjestelmään ei myöskään ole luotu sivutuotteiden terveystodistuksia sisämarkkinakaupassa, vain käsittelemättömälle lannalle on todistus. Rekisteröityjen hevosten ja turkiseläinten sisämarkkinakaupassa ei ole pakollista tehdä todistusta TRACES-järjestelmään, jolloin vain osa tuoduista hevosista ja turkiseläimistä tilastoituu.

Taulukko 1. Suomeen vuonna 2012 tulleet lähetykset tiettyjen eläinten ja tuotteiden osalta

Laji	Saapuneet (lkm tai kg)	Saapuneet erät
Nauta (bos taurus, bison spp)	47 (sis. 1 biisoni)	6
Sika (ml. mini- ja villasiat)	156	8
Lampaat (tuontimaa Latvia)	3	1
Siiipikarja (Alankomaat, Iso-Britannia, Ruotsi, Saksa, Tanska)	131 346	21
Kädelliset	2	2
Laamat ja alpakat (Iso-Britannia, Ruotsi, Tanska)	8	4
Kaupallisesti tuodut koirat ja kissat (Espanja, Kypros, Romania, Viro)	Koiria 784, kissoja 212	91
Petolinnut	7	1
Kaupalliset häkkilinnut (Alankomaat, Belgia, Puola, Ruotsi, Saksa, Tanska)	1 277	45
Mehiläiset ja kimalaiset	vain erät	151
Viljelykalat (Tanska, Ruotsi)	300 801,5 kg	66
Mäti, maiti	0	0
Äyriäiset	350 kg	1
Siiipikarjan munat	149 720	55
Naudan sperma	671 865	201
Sivutuotteet, luokka 1 ja 2	743 700 kg	33
Sian sperma	1 825	61
Naudan alkiot	401	56
Lampaan sperma	870	1
Hevosen sperma	4 627	385
Sivutuotteet, luokka 3	4 243 532 kg	60
Muut nahat	53 842 kg	6
Turkisinahat	540 kg	1
Sirkuseläimet (Tanska)	45	1

Taulukko 1a. Suomeen vuonna 2012 tuodut nauta- ja sikatuonnit lähtömaittain

Naudat: 46 nautaa (6 tuontierää)

	Iso-Britannia	Ruotsi	Tanska
Nauta	10	33	3

Siat: 156 sikaa (8 tuontierää)

	Iso-Britannia	Itävalta	Norja	Ruotsi	Saksa	Tanska
Keinosiemennyskarjut			29	22		97
Minisiat	2					
Villasiat		2			4	

Sisämarkkinaviennissä viejän on pyydettävä valvovalta virkaeläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista. Virkaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen lastausta ja laatii tarkastuksen perusteella terveystodistuksen lähetyksen mukaan TRACES-järjestelmässä.

Alla olevasta taulukosta selviää Suomesta sisämarkkinoille toimitetut eläviä eläimiä ja sivutuotteita koskevat lähetykset. Kaikki nämä lähetykset tarkastettiin ennen terveystodistuksen laatimista. Lisäksi Suomesta vietiin rekisteröityjä hevosia, turkiseläimiä, lemmikkieläimiä ja sivutuotteita toisiin jäsenmaihiin. Näiden vientierien kohdalla ei terveystodistusta aina tarvitse laatia TRACES-järjestelmässä, eikä tilastoa voida siten kattavasti tehdä.

Vientieriä oli kaikkiaan 324 lähetystä, joista määränpäämaassa tarkastettiin 104 lähetystä.

Taulukko 2. Suomesta vuonna 2012 sisämarkkinoille toimitetut lähetykset tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden osalta.

Laji	Viedyt (lkm tai kg)	Annetut terveystodistukset
Nauta (Alankomaat, Saksa, Tanska, Unkari, Viro)	412	20
Sika (Ruotsi, Viro)	4 256	22
Lammas (Ruotsi)	84	4
Porot (Alankomaat, Iso-Britannia, Norja, Puola, Ruotsi)	7 005	40
Siipikarja (Viro, Latvia, Liettua)	1 075 320	49
Kädelliset	0	0
Petolinnut	8	6
Viljelykalat (Italia, Itävalta, Latvia, Ruotsi, Saksa, Viro)	4 387 kg	20
Mäti, maiti	10 kg	1
Siipikarjan munat (Alankomaat, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Tanska)	763 970	14
Naudan sperma	222 611	61
Sivutuotteet, luokka 1 ja 2	934 643 kg	46
Naudan alkiot	28	9
Sian sperma	24	2
Hevoson sperma	1 485	14
Sivutuotteet, luokka 3	2 680 397 kg	14
Sirkuseläimet	8	1

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Sisämarkkinatuonneissa suurin osa sisämarkkinakaupan toimijoista on vakiintuneita ja hoitaa lainsäädännön edellyttämät toimenpiteet ajoissa. Vuoden aikana todettiin vain muutamia tuonteja, joissa rekisteröityminen oli jätetty tekemättä ennen tuonnin tapahtumista. Useimmiten kyseessä olivat hevosen sperman tuonnit, jotka paljastuivat TRACES-järjestelmään laaditun terveystodistuksen perusteella. Myös muutama kaupallisten koirien ja kissojen tuoja oli laiminlyönyt velvollisuutensa rekisteröityä. Joistakin tuonneista ei myöskään tehty ennakoilmoitusta, tällöin kyseessä olivat useimmiten kaupalliset koirien tuonnit tai mehiläistuonnit.

Tuontiehdot eivät kaikilta osin täytyneet kolmen tuotantoeläinlajeihin kuuluvan erän osalta: 4 villasian, 42 kanan ja 4 lampaan tuonnissa. Näiden eläinten kohdalla virkaeläinlääkärit ryhtyivät tarvittaviin toimenpiteisiin, joita olivat laittomasti tuotujen eläinten eristäminen ja näytteenotto, palauttaminen alkuperämaahan tai lopettaminen. 93 laittomasti tuoduilta hevosilta otettiin näytteet tiettyjen vastustettavien eläintautien osalta ja kaikki olivat negatiivisia.

Lisäksi todettiin useita kymmeniä tapauksia, joissa toisista EU-maista lemmikkieläiminä tuodut koirat ja kissat eivät täyttäneet tuontiehtoja. Kissoilta ja koirilta puuttui lemmikkieläinpassi tai esim. voimassa oleva raivotautirokotus. Vastoin tuontivaatimuksia tuoduista koirista ja kissoista suurin osa palautettiin lähtömaahan ja muutama jouduttiin lopettamaan. Vain yksi koira oli mahdollista asettaa karanteeniin. Koirien ja kissojen kaupallisessa tuonnissa puolestaan oli muutama yksittäinen tapaus, jossa toimija oli laiminlyönyt tuojan velvollisuuksia. Tarkkoja lukumääriä ei voida esittää, koska kaikki aluehallintovirastot tai kunnat eivät raportoi kaikista palautettavista tai lopetettavista koirista ja kissoista.

Sisämarkkinatuonneissa lähettävä maa on vastuussa siitä, että lähetys täyttää EY-lainsäädännön edellytykset. Tuontitodistuksissa oli havaittavissa usein virheitä eläinten tai tuotteiden määrissä ja tietyissä terveyshdoissa. Näitä virheitä todettiin lähinnä viljelykalojen, siipikarjan ja siitosmunien todistuksissa. Useissa siipikarjatodistuksissa oli jätetty merkitsemättä terveystodistukseen ehtojen täytyminen Suomen salmonella- ja Newcastlel tauti -lisävakauksien osalta. Virheet korjattiin, kun niistä huomautettiin alkuperämaan viranomaisille. Todistuksen terveyttä koskeva osio oli usein puutteellisesti täytetty myös kaupallisten koirien ja kissojen osalta tehdyissä todistuksissa. Suomalaiset toimijat eivät kaikilta osin toimineet lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja raportoineet virkaeläinlääkärille terveystodistuksissa todetuista puutteista. Todetuista rikkeistä (todistus puutteellinen, rekisteröiminen puuttunut jne.) ei pidetty erillistä tilastoa. Toimijoille lähetetyt asiaa koskevat huomautuskirjeet kirjattiin.

Sisämarkkinavienneissä TRACESiin raportoiduista tarkastuksista rikkomuksia ei havaittu eläinten hyvinvointiin tai terveyteen liittyen.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa ei havaittu laiminlyöntejä.

3.2 Puutteiden analyysi

Puutteiden esiintyminen

Terveystodistuksen eläinten terveyttä koskevan osion puutteellinen täyttäminen johtui teknisestä virheestä. Lähetysmaana oli useimmiten Iso-Britannia, jossa avustaja vie sähköisen TRACES-todistuksen eläinlääkärin puolesta järjestelmään. Edellä mainittujen virheiden alkuperä oli lähettävässä maassa. Kaikki eläinlääkärit eivät ole tottuneita käyttämään TRACES-järjestelmää.

Laittomia lemmikkieläin- ja hevostuonteja esiintyy paljon. Hallintopäätöksiä tehdään vuosittain useita kymmeniä ja on todennäköistä, että kaikki eivät jää kiinni, koska rajatarkastuksia ei sisämarkkinakaupassa ole. Lemmikkieläinten ja hevosten kohdalla on tavattu myös eläinten ammattimaista salakuljetusta. Tällaisissa tapauksissa virkaeläinlääkärit ovat tehneet tuojista tutkintapyyntöjä poliisille.

Puutteista aiheutuvat riskit

Tuotantoeläimiin kohdistuvat tarttuvat taudit aiheuttavat tuotannon menetyksiä ja eläimiä voidaan joutua lopettamaan tartunnan johdosta. Osa taudeista voi tarttua ihmisiin. Lisäksi tarttuvien eläintautien esiintyminen voi vaikuttaa myös elintarvikkeiden vientiin.

Sisämarkkinatuonneissa todetut säännöstenvastaisuudet olivat laittomien hevosten ja lemmikkieläinten tuonteja lukuun ottamatta määriltään vähäisiä. 4 villasikaa tuotiin maahan ilman minikäänlaista terveystodistusta, eläinlääkärin tarkastusta tai muita lähtömaassa eläinlääkärin suorittamia toimenpiteitä. Sikojen kohdalla on harvinaista, että tuontiehdot täyttyvät näin puutteellisesti, mutta sioilla on erityisen paljon helposti leviäviä tauteja. Kunnaneläinlääkäri eristi siat välittömästi ja niiltä otettiin kahteen kertaan näytteet tiettyjen vastustettavien eläintautien varalta.

Väärät eläinmäärät todistuksissa vaikeuttavat tilastointia. Eläinten terveyttä koskevan osion virheellisyydet todettiin pääsääntöisesti teknisluonteisiksi.

Koirien ja kissojen laiton tuonti voi aiheuttaa riskin kansanterveydelle. Raivotautia kantava eläin saattaa esimerkiksi puremalla siirtää hengenvaarallisen taudin ihmiseen ja näin aiheuttaa ihmisen kuoleman. Vaara ei siis rajoitu pelkästään eläimiin. Suomi on toistaiseksi vapaa ihmiselle vaarallisesta myyräekinokokista (*Echinococcus multilocularis*). Ihminen voi saada ekinokokkitartunnan pääisännän (petoeläimen) ulosteissa olevien munien välityksellä. Loismadon munat päätyvät maastoon petoeläinten ulosteiden mukana. Myyräekinokokkitartunta saattaa johtaa kuolemaan ihmisellä, mutta on oireeton koiralla ja kissalla. Myös raivotautia kantava eläin saattaa olla täysin oireeton vielä kuukausia tuonnin jälkeen, joten vain tuontivaatimuksia noudattamalla ja elävien eläinten tuonnit tarkoin harkitsemalla pystytään ylläpitämään Suomen hyvä tautitilanne ja suojaamaan sekä ihmisiä että eläimiä.

Hevosten aktiivinen liikkuminen EU-maiden välillä on merkittävä riski sille, että Suomeen voi levitä jokin lainsäädännössämme hevoselle vaaralliseksi luokiteltu tai helposti leviäviä tauti. Esim. näivetystautitapauksia on todettu viime vuosina paljon useissa EU-maissa.

Puutteiden syyt

Tuoja saattaa olla tietämätön tuontiehdosta tai välinpitämätön noudattamaan niitä. Edullinen hintataso vaikuttaa ulkomaantuontien suosioon. Ihmisten halu pelastaa lemmikkieläimiä, kuten koiria ja kissoja huonoista oloista ulkomailla, voi saada ihmiset tuomaan eläimet ilman, että tuontiehdot on selvitetty tai että ne ehdittäisiin hoitaa kuntoon ennen tuontia. Lemmikkieläimen tuojan tietämättömyys tai ymmärtämättömyys laittoman tuonnin mahdollisesti erittäin vaarallisistakin seurauksista saattaa johtaa siihen, ettei tuontivaatimusten noudattamista koeta tärkeäksi. Lemmikkien ja hevosten laittomassa tuonnissa toimii myös ammattimaisia laittomia tuojia, jotka tuovat ulkomailta tuontivaatimusten vastaisesti lemmikkejä ja myyvät eläimet halvalla suomalaisille ostajille. Houkutus ostaa eläin halvalla on suuri. Hevosia kuljetetaan paljon mm. kilpailutarkoituksessa. Hevosten tuojat ja viejät ovat usein tietämättömiä sisämarkkinakaupan terveystuontivaatimuksista.

Sisämarkkinatuonnissa terveystodistuksissa todettuihin puutteisiin oli useimmiten syynä lähettävässä maassa tehty virheet terveystodistuksen laatimisessa TRACES-järjestelmään.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Sisämarkkinakaupassa ei toteutettu auditointeja.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Pääsääntöisesti toimijat ovat vakiintuneita ja noudattavat vaadittavia tuonti- ja vientiehtoja hyvin. Toimijoille lähetettyjä ohjeita rekisteröitymisen yhteydessä on lisätty ja selkeytetty. Sidosryhmien (mm. Hippos, SRL, STKL ja ETT) kanssa järjestettiin kokouksia, joissa käsiteltiin lainsäädännön vaatimuksia. Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakauppaa koskevia Eviron internetsivuja on kehitetty. Erityisesti lemmikkieläinten ja myös hevosten laittomat tuonnit olivat paljon esillä mediassa. Kampanjaa laittomien eläintuontien estämiseksi jatkettiin ja sitä on tarkoitus jatkaa vuosittain. Tiedotuskampanja laittomien eläintuontien ennalta ehkäisemiseksi toteutettiin erityisesti koirien ja hevosten osalta. Koirien laittoman tuonnin osalta toteutettiin uutta näkökulmaa hyödyntävä ”Auta meitä auttamaan”-kampanja. Tiedotuskampanjat saivat laajaa huomiota sekä mediassa että yleisössä ja olivat onnistuneita.

Virkaeläinlääkäreitä koulutettiin, ohjeistettiin ja tiedotettiin valvonnassa havaituista puutteista, jotta he osaavat paremmin ohjeistaa ja valvoa toimijoita. Eläinlääkäreille luennottiin ajankohtaisista sisämarkkinakaupasta ja viennistä liittyvistä eläintautiasioista vuosittaisella *Ajankohtaisista tarttuvista eläintaukeista* -koulutuspäivällä. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin lisäksi neljästi vuodessa järjes-

tettävillä AVI-Evira -neuvottelupäivillä Evirassa. Koulutuspäivillä käsitellään myös ajankohtaisia sisämarkkinakaupan ja viennin valvontaan liittyviä asioita. Evira järjesti eläinlääkäreille virkaeläinlääkärikurssin, jossa yhtenä osa-alueena koulutettiin virkatehtävistä liittyen sisämarkkinakauppaan. Sisämarkkinakaupan kokonaisuuksia käsiteltiin myös Eviran järjestämässä muista EU tai ETA -maista valmistuneille eläinlääkäreille tarkoitetulla kurssilla.

TRACES-koulutusta järjestettiin kunnan- ja läänineläinlääkäreille kahtena päivänä Helsingissä sekä alueellisesti Seinäjoella ja Ahvenanmaalla yhtenä päivänä molemmissa. Osanotto koulutuksiin oli runsasta. Koulutuksia on jatkossa säännöllisesti tarpeen mukaan. Myös eläinlääketieteen opiskelijoille annettiin koulutusta sisämarkkinakaupan edellytyksistä ja erityisesti TRACES-järjestelmän käytöstä.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Virkaeläinlääkärit tekivät eläimiä laittomasti tuoneista toimijoista tarvittaessa tutkintapyyntöjä poliisille. Esim. laittomasti tuotujen villasikojen tapauksessa ja ammattimaisista lemmikkieläimiä tai hevosia salakuljettavista toimijoista tehtiin tutkintapyyntöjä.

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Virkaeläinlääkäreille tehtiin ohje toimenpiteistä, joita virkaeläinlääkärit tekevät laittomasti tuotujen hevosten tapauksissa. TRACES-koulutusta järjestettiin myös paikallisesti, jolloin myös muiden kuin Helsingin lähellä asuvien virkaeläinlääkäreiden on helpompi osallistua koulutukseen.

Taulukko 5.3. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2008	2009	2010	2011	2012
Ohjeet toimijoille					
- päivitettyt, kpl		49	50	56	27
- uudet, kpl			1	6	0
Ohjeet viranomaisille		50			
- päivitettyt, kpl			55	62	5
- uudet, kpl			1	6	4

6 TOIMINNAN RESURSSIT

Aluehallintovirastot raportoivat käytössä olevat resurssit yhteisesti kaiken eläinten terveyden valvonnan osalta. Lukuihin sisältyy siten esimerkiksi sisämarkkina- tai kolmasmaatuonnin valvontaa, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa AVI:ssä sekä mahdollisesti osittain sivutuotevalvontaa tekevien henkilöiden työpanosta varsinaisen eläinten terveyden valvonnan lisäksi.

Eläinten terveyden ohjaukseen käytetty työpanos (3,10 htv) oli hieman pienempi kuin arvioitu tarve (3,93 htv). Erityisesti ohjausresurssin vajetta raportoi kolme aluetta: Pohjois-Suomi, Länsi- ja Sisä-Suomi ja Etelä-Suomi. Lounais-Suomen ja Ahvenanmaan tiedot puuttuivat.

Toimeenpanoon käytetty työpanos (5,77 htv) oli myös hieman tarvetta (7,08) pienempi. Tarpeeseen nähden pienemmän käytetyn työpanoksen raportoi neljä AVIa: Pohjois-Suomi, Itä-Suomi, Länsi- ja Sisä-Suomi ja Etelä-Suomi. Tästäkin tiedosta puuttuu Lounais-Suomen ja Ahvenanmaan raportti.

Yhteensä eläinten terveyden valvontaan käytetty raportoitu työpanos oli 8,87 htv. Tarpeeksi oli yhteensä laskettu 11,06 htv, joten kaiken kaikkiaan Aluehallintovirastoissa oli 2,19 htv vajaus eläinten terveyden valvonnan henkilöresursseissa.

Kunnaneläinlääkärien virkoja oli vuonna 2012 täyttämättä 9, mikä saattaa osittain vaikuttaa eläinten terveyden valvonnan työpanokseen kunnissa.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Uusi eläintautilaki tuo muutoksia sisämarkkinakaupan ja viennin valvontaan. Sisämarkkinakaupan tuojien ja viejien rekisteröinnit ovat tällä hetkellä voimassa yhden kalenterivuoden, uuden lain myötä voimassaolo muuttuu 3 -vuotiseksi. Ennakoilmoituskäytäntö poistuu, jolloin on entistä tärkeämpää, että aluehallintovirastot seuraavat saapuvia eriä TRACES-järjestelmästä ja huolehtivat siitä, että kunnaneläinlääkärit käyvät tarvittaessa tarkastamassa saapuvat erät. Aluehallintovirastot tekevät jatkossa hallintopäätökset laittomasti tuoduista eläimistä, mikä vaatii lisää resursseja etenkin Etelä-Suomen aluehallintovirastoon.

Nyt voimassa oleva ”lemmikkieläinasetus” 998/2003 kumotaan ja sen tilalle EU:n komissio on valmistelemassa kokonaan uutta asetusta. Uusi asetusta muuttaa lemmikkien jäsenmaiden välistä matkustamista ja tuo tullessaan muutoksia myös valvontaan.